

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
COUNCIL OF HIGHER EDUCATION

**TÜRK YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNDE
SURIYELİ ÖĞRENCİLER
ULUSLARARASI KONFERANSI**

---

*INTERNATIONAL CONFERENCE
OF SYRIAN STUDENTS IN
TURKISH HIGHER EDUCATION SYSTEM*

9 | *Mart • March*
2 0 1 7

Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler Uluslararası Konferansı

Konferans Raporu

*Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay
(9 Mart 2017, Perşembe)*

İÇİNDEKİLER

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Mesajı.....	1
Giriş.....	2
YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç'ın Açılış Konuşması.....	3
Açılış Oturumu.....	7
<i>Burslandırma Çalışmaları</i>	19
Stichting Spark ve Yükseköğretim Kurulu Arasında Suriye Uyruklu Öğrencilerin Türk Yükseköğretim Sistemine Entegrasyonunda İşbirliği Protokolü.....	20
<i>İmzalanan Mutabakat Zabtı</i>	20
(Oturum A) Türk Yükseköğretim Sistemindeki Mevcut Suriyeli Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Sorunları ve Çözüm Önerileri, İyi Uygulama Örnekleri.....	22
<i>Akademik Yeterlilik ve Vasıfların Tanınması ve Geçerliliği</i>	23
<i>Dil Yeterliliğine Yönelik Engeller</i>	24
<i>Kontenjan sorunu ve Meslek Yüksekokullarının Değerlendirilmesi</i>	24
<i>Suriyeli Öğrencilere Yönelik Destekler</i>	26
<i>Toplumsal Uyum Sürecinin Desteklenmesi</i>	26
<i>Finansal Sorunlar ve Destekler</i>	26
<i>Kurum İçi Destek Mekanizmalarının Eksikliği</i>	27
<i>Psikolojik Destek ve Rehabilitasyon İhtiyacı</i>	27
<i>Özel Destek İhtiyacı Olan Öğrenciler</i>	28
<i>Sigorta Sorunu</i>	28
<i>Kamuoyunun Doğru Bilgilendirilmesi</i>	28
(Oturum B) Türk Yükseköğretim Sistemine Yeni Katılacak Suriyeli Öğrenci ve Öğretim Elemanları Sürecinin Koordinasyonu, Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	29
<i>Üniversiteye Erişimin Kolaylaştırılması: Denklik ve Üniversiteye Giriş Koşulları</i>	30
<i>Kontenjan Artırımı</i>	31
<i>Toplumsal Uyum</i>	32
<i>Türkçe Eğitiminin Desteklenmesi</i>	32
<i>Arapça Eğitim Veren Üniversite Kurulması</i>	32
<i>Öğrenciye Yönelik Destekler</i>	33
Kapanış Oturumu.....	34
<i>Basın Açıklaması</i>	34
Sonuç Yerine.....	37
Katılımcılar.....	39
Katılan Kurumlar.....	40

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Sayın Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ,
YÖK Başkanı

Yükseköğretim Kurulu tarafından düzenlenen Türk Yükseköğretim Sistemi'nde Suriyeli Öğrenciler Konferansı'nı, çok önemli, çok isabetli ve çok doğru zamanda gerçekleştirilen bir toplantı olarak görüyorum. Suriyeli kardeşlerimizin, hayatın her alanında olduğu gibi yükseköğretimde de ülkemize entegrasyonlarının sağlanması konusunda çalışmalarını yakından takip ediyorum.

Dünyanın neredeyse hemen hemen her ülkesinden öğrenciye eğitim olanağı sunan Türkiye'nin, komşu ve kardeş coğrafyalarda daha büyük bir cazibe kaynağı olduğunu görüyoruz.

Üniversitelerimizde eğitim gören Suriyeli öğrencilerin yoğunluğu, sadece bu ülkede yaşanan hadiselerle ilişkili olarak değerlendirilmemelidir.

Bununla birlikte, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde giderek artan bir Suriyeli öğrenci varlığının ortaya çıktığını da göz ardı edemeyiz.

İlk ve orta öğretim kademelerini tamamlayan bu öğrenciler, peyderpey yükseköğretim sistemimize dâhil olacaklardır.

Tüm bu hususların şimdiden değerlendirilmesi ve gereken altyapının kurulması gerekiyor.

YÖK tarafından düzenlenen bu konferansın, bu konuda aydınlatıcı ve ufuk açıcı tartışmalara vesile olacağına inanıyorum.

Konferansın düzenlenmesinde emeği geçenlerin ve katkı verecek olan herkesi tebrik ediyorum, başarılar diliyorum.

Tüm katılımcıları sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

GİRİŞ

Yükseköğretim Kurulu tarafından düzenlenen “**Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler**” adlı uluslararası konferans, Hatay’da Mustafa Kemal Üniversitesi’nde gerçekleştirildi.

Konferansa YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, Hatay Valisi Erdal Ata, YÖK Başkan Vekili Prof. Dr. Hasan Mandal, YÖK Yürütme Kurulu Üyeleri, Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hasan Kaya ve Suriyeli öğrenci sayısı 100’ün üzerinde olan 50 üniversitemizin Rektörleri, Milli Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, AFAD, YTB, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Al Fakhoora Vakfı, SPARK Vakfı, AB Destekli HOPES Proje Ekibinden üst düzey temsilciler, üniversitemizde okuyan Suriyeli öğrenciler ve çalışan akademisyenler katıldı.

Konferans bugüne kadar konu ile ilgili **ulusal ve uluslararası platformlarda gerçekleşen en geniş kapsamlı etkinliklerden biri** olarak tasarlandı. Ülkemizde yükseköğretim çağında 430 bini aşkın Suriyeli genç bulunmakta ve 15-18 yaş aralığında bulunan yaklaşık 250 bin çocuk ise aday öğrenci konumundadır. Bu nedenle **uzun vadeli kamu politikalarına yol gösterici ve destek sağlayıcı bir konferansın ülkemizin geleceği için önem taşıdığı** açıktır. Konferans sadece geleceğe yönelik önerileri değil bugün ülkemizde okuyan yaklaşık 15 bin öğrencinin güncel sorunlarını da dikkate alınarak düzenlenmiştir.

Konferansın açılış konuşmaları sonrasında, “Güçlükler, İyi Uygulama Örnekleri ve Geleceğe Bakış” başlıklı bir oturum gerçekleştirilmiştir. Oturumda konunun ilgili yurtiçi ve yurt dışındaki paydaş kuruluşların temsilcileri yer aldı. Öğleden sonraki oturumlarda ise sabah oturumunun ışığında eş zamanlı iki çalıştay gerçekleştirildi. Bu çalıştaylarda kurum temsilcileri ve üniversite rektörleri Türk yükseköğretim sisteminde mevcut öğrenim gören ve yakın gelecekte yükseköğretim sistemimize dâhil olacak öğrencilerin, yükseköğretim sistemimize uyumunu tartıştılar. Konferansın kapanış oturumunda, çalıştaylarda görüşülen hususların genel değerlendirilmesi yapıldı.

YÖK, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hasan Kaya’ya ve çalışma arkadaşlarına konferansa verdikleri destek için çok teşekkür eder.

YÖK BAŞKANI PROF. DR. M. A. YEKTA SARAÇ'IN AÇILIŞ KONUŞMASI

Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler Uluslararası Konferansında konu ile ilgili ilk temel bilgiler Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç'ın açılış konuşmalarında yer almıştır. Başkan Saraç, konferansın temel hedefini aşağıdaki sözlerle dile getirmiştir:

*“Bugün burada ülkemizde bulunan genç Suriyeli kardeşlerimizin Türk Yükseköğretim sistemine dâhil olmaları sürecinde attığımız adımları sağlamlaştırmak ve hızlandırmak için bulunuyoruz. Bu birlikteliğimizin dünya örneklerini inceleyerek, deneyimleri paylaşarak, birlikte düşünerek sorunların çözülmesine vesile olacağına inanıyorum. **Yeni Türkiye'nin Yeni YÖK'ü** olarak tüm çalışmalarımızın dinleyerek, birlikte çalışarak ve birlikte çözüm üreterek daha verimli sonuçlandığının altını çizmek istiyorum.”*

Sayın YÖK Başkanı Suriyeli mültecilere yönelik yapılan çalışmalar Suriyeli kardeşlerimizin geçici olmaktan çok **kalıcılık çerçevesinde uzun vadeli politikalarla değerlendirilmesi** önermiştir. Bunun temel nedeni olarak da eğitim süreçlerinin güncel olarak çocuk ve gençlerinin eğitimine devam etmesinden öte geleceği, beraber bir yarını, inşa etmek anlamını taşıdığını vurgusu yapılmıştır. Bu sürecin **doğru planlanmasının** hem Suriyeli kardeşlerimiz hem de toplumumuzun için elzem olduğu Sayın Saraç'ın konuşmasında aşağıdaki sözlerle yer almıştır:

“Eğitim mültecilerin yaşam umudunu ve verimini destekleyen en önemli konudur. Bu sadece mültecinin değil, ev sahibi ülkenin de onlarla uyum içinde bir geleceğe sahip olabilmesi için önemlidir. Unutulmamalıdır ki insanı yaşatmak devleti yaşatmaktır.

YÖK Başkanının konuşmasında paylaşılan güncel sayılar da daha sonraki oturumlar için yol gösterici olmuştur. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) verilere dayanan bu sayılara göre yükseköğretim çağında 430.485 Suriyeli genç bulunmaktadır. 15-18 yaş aralığında bulunan 249.012 çocuk ise aday öğrencidir.

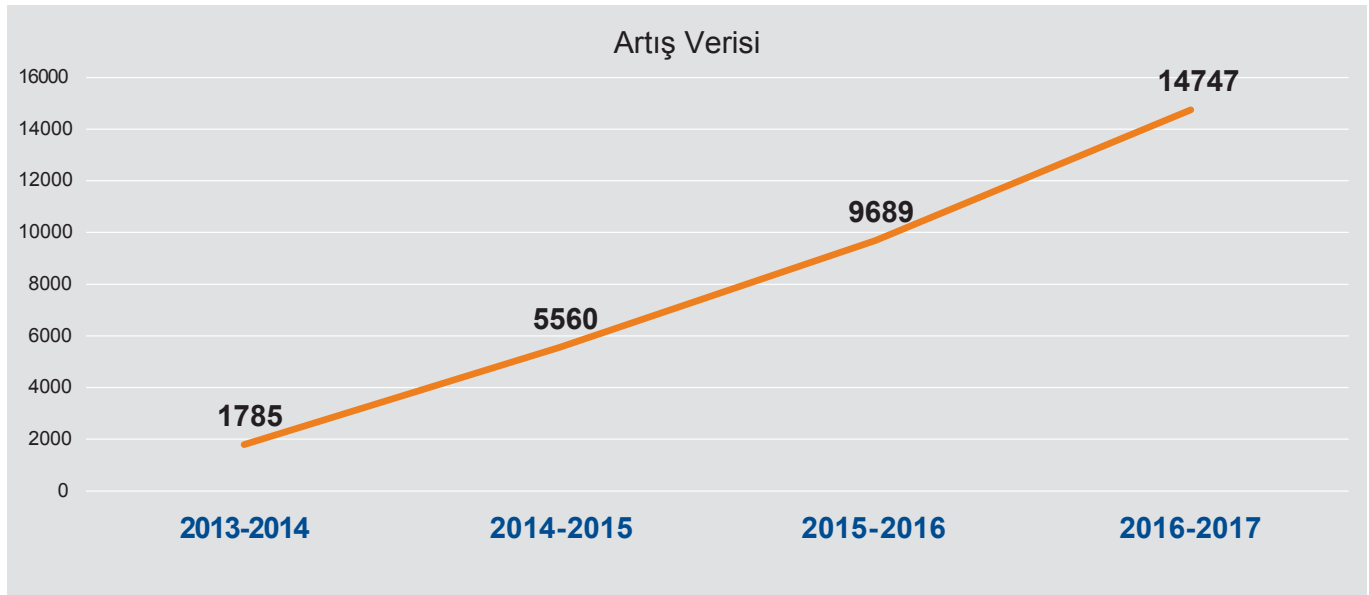
**Biyometrik Verileri Alınarak Kayıt Altına Alınan Suriyelilerin Yaş Ve Cinsiyete Göre Dağılımı
(23.02.2017,GİGM)**

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.562.693	1.361.990	2.924.583
0-4	179.572	166.898	346.470
5-9	216.619	204.180	420.799
10-14	164.380	151.693	316.073
15-18	134.763	114.249	249.012
19-24	243.368	187.117	430.485
25-29	158.471	124.262	282.733
30-34	133.974	105.451	239.425

Başkan Saraç, bugün 19-24 yaş aralığında bulunan 430 bini aşkın geçici koruma altındaki Suriyeli'nin yükseköğretime dâhil olması konusundaki koordinasyonun, paydaşlarla birlikte, temel olarak YÖK'ün sorumluluğunda olduğunun altını çizmiştir.

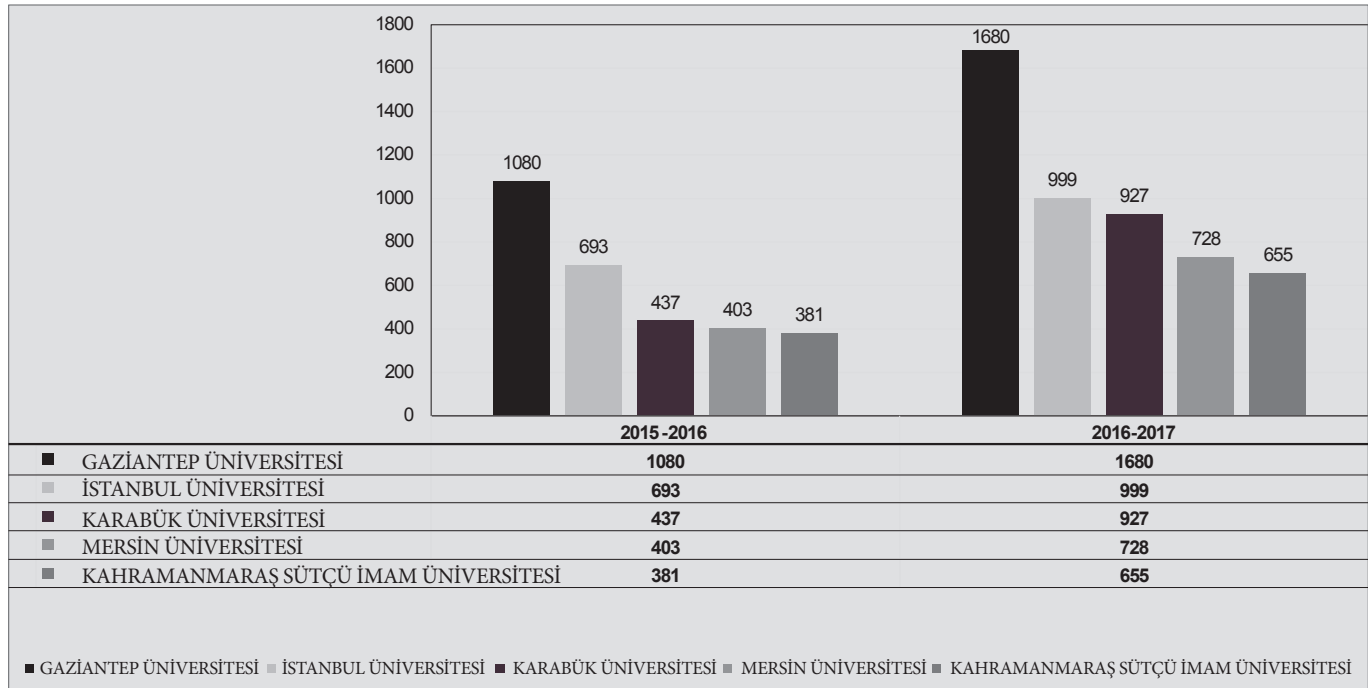
Bugün Yükseköğretim sisteminde 14747 öğrenci olduğu ve bunun 2015-2016 eğitim-öğretim yılı verisi olan 9689 öğrenci dikkate alındığında önemli bir yükselişi temsil ettiği de vurgulanan diğer bir noktadır. Öğrencilerin üçte biri kadın üçte ikisi erkektir. Bu öğrencilerden **1149 kişisi yüksek lisans, 352 kişisi ise doktora** öğrencisidir. Bu öğrencilerin iki bine yakını vakıf üniversitelerinde eğitim almaktadır.

Suriyeli Öğrenci Sayısı Artışı

Bugün Türkiye’de dört il haricinde bütün illerimizde Suriyeli öğrenciler bulunmaktadır ve konuşmada verilen bilgiye göre Suriyeli öğrencilerin en yoğun olarak buldukları üniversitelerimiz **1680 öğrenci ile Gaziantep üniversitesi, 1000 öğrenci ile İstanbul Üniversitesi, 927 öğrenci ile Karabük Üniversitesi** ve takiben Mersin, Kahramanmaraş Sütçü İmam, İnönü, Çukurova, İstanbul Aydın, Yüzüncü Yıl ve Sakarya Üniversiteleridir.

Suriyeli Öğrenci Sayılarına Göre İlk Beş Üniversite

Başkan Saraç, konuşmasında **Suriyeli akademisyenler** başlığına da değinmiş ve **toplam 392** akademisyenin istihdam edildiğini belirtmiştir. Suriyeli akademisyen ve araştırmacılar için sürekli güncellenen veri tabanını oluşturmak ve onlara Türk yükseköğretim kurumlarında çalışma imkân sağlamak amacıyla Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi’ni (YABSİS) kurulduğu ve bu sistem yardımı ile Suriyeli nitelikli nüfusun Türkiye akademisine katılımının hedeflendiği vurgulanmıştır. 2016 yılı itibariyle 2547 sayılı Kanun’un 34.maddesi kapsamında, ülkemizde görev yapmakta olan 392 Suriye uyruklu öğretim elemanınının 327 tanesi devlet 65 tanesi vakıf üniversitelerinde çalışmaktadır.

Suriyeli Akademisyen Sayısı

Number of Syrian Academics

UNVAN	DEVLET	VAKIF	Genel Toplam
PROFESÖR	12	1	13
DOÇENT	14	1	15
YARDIMCI DOÇENT	99	16	115
ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ		1	1
ÖĞRETİM GÖREVLİSİ	120	27	147
OKUTMAN	77	19	96
UZMAN	5		5
Genel Toplam	327	65	392

Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç konuşmasında Suriyelilere yönelik ülkemizin olağanüstü çabalarının uluslararası alanda yeterince desteklenmediğine de vurgu yapmıştır:

“Bu noktada ülkemize uluslararası arenada verilen destek sözlerinin büyük ölçüde karşılık bulmadığını hatırlatmak istiyorum. Bütün olumsuzluklara rağmen ülkemiz Sayın Cumhurbaşkanımızın konuşmalarından altını çizdiği gibi kardeşlerimize, mazlumlara “Belde-i Emin” olmuştur. Bu durum bu toprakların özelliği ve mazluma şefkat kucakını açma bu milletin değişmez bir seciyesidir.”

AÇILIŞ OTURUMU

Moderatör: Prof. Dr. Hasan Mandal

Konu ile ilgili Yükseköğretim politikası inşasını yönlendirecek diğer bilgiler ise Başkan Vekili Prof. Dr. Hasan Mandal'ın ve açılış oturumunda yer alan değerli panelistlerin vurguladığı konu başlıklarını dikkate alarak katılımcıların tecrübelerini ve üniversitelerinde yaptıkları çalışmalarını paylaşma amacını taşımıştır.

Panelin moderatörlüğünü Prof. Dr. Hasan Mandal yapmıştır. Panelde AFAD Strateji Geliştirme Daire Başkanı Zuhale Karakoç Dora, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Ercan Demirci, Al Fakhoora Vakfı Yöneticisi, Farooq S.Burney, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Bölüm Başkanı François Begeot, SPARK Vakfı Yöneticisi Yannick Du Pont, HOPES Proje Koordinatörü Dr. Carsten Walbinder, Suriyeli Akademisyen/Mustafa Kemal Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ahmed Abd Al Kader, Suriyeli Öğrenciler adına Mustafa Kemal Üniversitesinden Mahmoud Kallo katılmışlardır.

Prof. Dr. Hasan Mandal panelin açılış konuşmasında Türk Yükseköğretimine dair temel ve güncel istatistikleri paylaşmış, konunun uluslararası öğrenciler ile ilgili düzenlemelerle de ilişkisini kurmuş ve öğleden sonraki oturumlara yol gösterici olan konu başlıklarını sergilemiştir.

Mandal'ın aktardığı verilere göre 8 Mart 2017 tarihi itibarıyla Türkiye'de Azerbaycan, Suriye, Türkmenistan, İran, Afganistan, Irak, Yunanistan, Libya, Kırgızistan ve Kazakistan en yüksek öğrenci sayılarına sahiptir. İlk sırada yer alan Azerbaycan uyruklu öğrenci sayısı 15.090'a ulaşmıştır. Konferansın konusu olan Suriyeli öğrenciler takiben üçüncü sırada bulunan Türkistan'ın 10.593 öğrencisi bulunmaktadır.

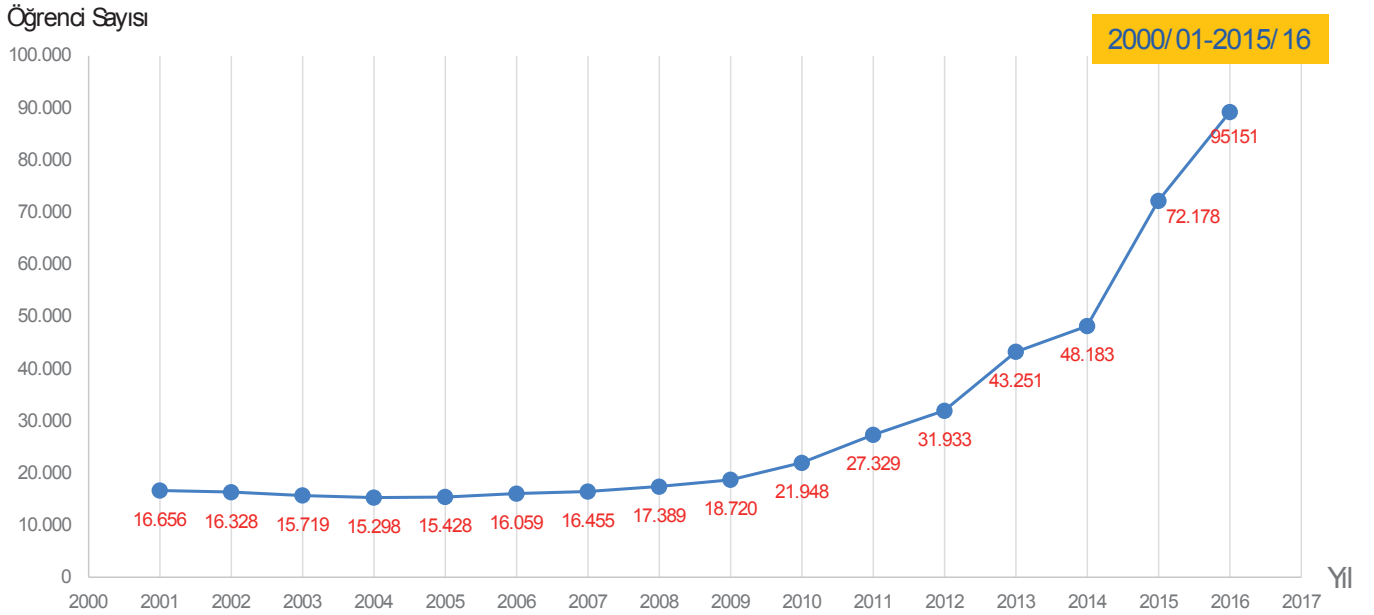

Türkiye’de öğrencisi bulunan ilk 10 ülke (8 Mart itibarıyla)

Ülke	Öğrenci Sayısı
Azerbaycan	15.090
Suriye	14.740
Türkmenistan	10.593
İran	6.201
Afganistan	5.313
Irak	5.244
Yunanistan	2.307
Libya	2.159
Kırgızistan	2.084
Kazakistan	2.068

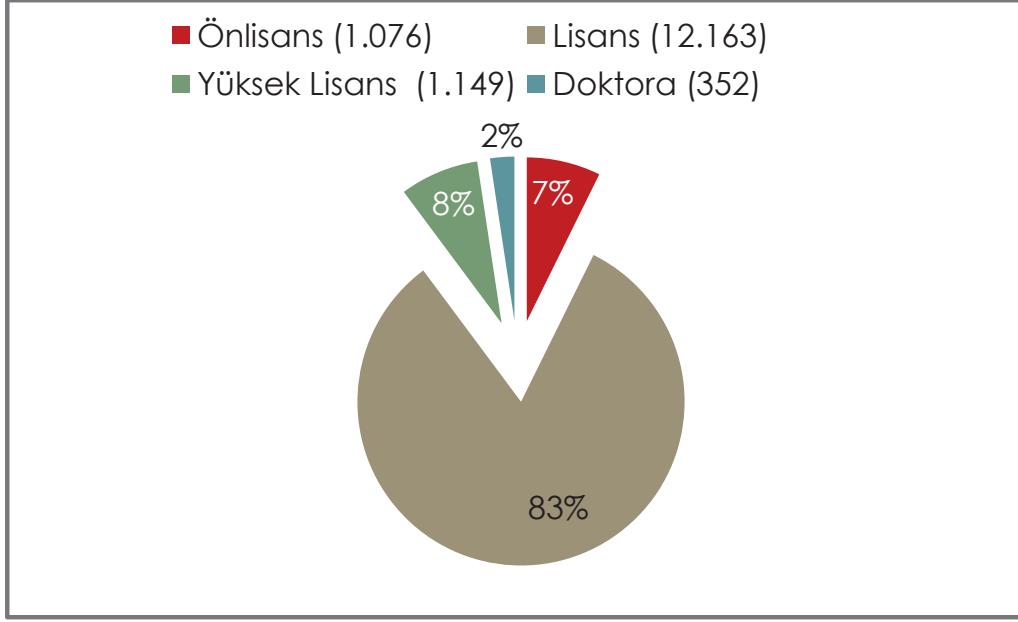
Türkiyedeki Uluslararası Öğrenci Sayıları

8 Mart itibarıyla, 109.631 Uluslararası Öğrenci

Prof.Dr. Hasan Mandal ayrıca ülkemizdeki Suriyeli öğrenci sayıları ile ilgili verileri paylaşmış ve ayrıntılandırmıştır.

Suriyeli Öğrencilerin Yükseköğretim Sistemindeki Dağılımı (2016-2017)

Sunumda 392 Suriyeli akademisyenin görev yaptığı verisi, 3.549 olan toplam uluslararası akademisyen sayısı içinde de karşılaştırmalı olarak yer almıştır.

Prof. Dr. Hasan Mandal, YÖK'ün Suriyeli öğrencilere yönelik girişimlerini; yatay geçiş süreçlerindeki esneklik, özel öğrenci statü kapsamında derslerin alınabilmesi ve bunların daha sonra formal programlarda kullanabilmesi, farklı dillerde (Arapça ve İngilizce) programlar açılmasını, kayıt ücreti süreçlerindeki kolaylaştırıcı düzenlemeleri, tanıma ve denklik süreçlerindeki kolaylaştırıcı düzenlemeleri, sağlanan bursları ve Suriyeli akademisyenlerin üniversitelerde istihdam odaklı yerleştirilmesine yönelik oluşturulan web tabanlı sistem başlıklarında ele almıştır.

Konuşmanın temel vurgusu Suriyeli öğrencilerimizin sorunları, buna yönelik üniversitelerimizin örnek uygulamaları ve geleceğe yönelik yapılacak yeni düzenlemelerin sadece bu öğrencilerimize yönelik değerlendirilmemesi gerektiği ve bu süreçteki deneyimin Türkiye'nin yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşmasına önemli katkı ve kazanımlar sağlayacağı olarak değerlendirilebilir.

Panelistler ise hem kendi alanları/temsili durumları ile ilgili bilgi vermişler hem de önerilerini sunmuşlardır.

Milli Eğitim Müsteşar Yardımcısı Ercan Demirci konuşmasında yükseköğretimin temeli olan temel eğitim ile ilgili durumu güncel istatistikler ile ortaya koymuş ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın konu ile ilgili süreçlerini özetlemiştir.

Sayın Ercan Demirci Suriyelilere yönelik eğitim hizmetleri ile ilgili aşağıdaki bilgileri vermiştir:

*“Suriyelilerin insanca yaşayabilmelerine yönelik olarak birçoğu kriz bölgesindeki illerimiz başta olmak üzere, kısa sürede inşa edilen kamplar, barınma merkezleri, Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) ve resmi okullarımızda 496.653 öğrenci eğitim öğretim görmektedir. Bu çerçevede çağ nüfusu içinde yer alan Suriyelilerden % 57'sinin eğitime erişmesi sağlanmıştır. **Yine çağ nüfusuna göre İlkokullarda % 94, Ortaokullarda % 43 ve Lise ve dengi okullarda % 19 okullaşma sağlanmıştır. Lise düzeyinde eğitime alınan öğrenci sayısının düşme sebebinin, gençlerin çalışma hayatına atılmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Türkiye'deki üniversitelerde eğitim-öğretim gören öğrencilerin sayısı 2016-2017 yılında 13.663 kişiye ulaşmıştır.**”*

“Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre 833.039 olan Suriyeli eğitim çağındaki nüfusun kademeli olarak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullara kaydedilmesi çalışmaları devam etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi (Geçici Eğitim Merkezleri Dışında) 14.742 okulda 188.734 öğrenci Türkçe müfredatla eğitim görmektedir. 22 ilimizdeki 432 geçici eğitim merkezlerinde ise 289.922 öğrenci yoğun Türkçe öğretimi temel olmak kaydıyla eğitim görmektedir. (22 Kasım 2016 tarihi itibari ile) ülkemizde 478.656 öğrencinin eğitime erişimi sağlanmış olup bu eğitim çağındaki Suriyeli öğrencilerin %57'45 ine tekabül etmektedir.”

Temel eğitim Çağı nüfusunun %57'sinin okullaşmış olması önemli bir aşamadır. Yıllar içinde sayıların olumlu olarak yükselişi eğitim başlığında atılan başarılı adımların bir göstergesidir.

Sayın Demirci konuşmasında Suriyeli öğrencilerin ilk, orta ve yükseköğretim sistemimize dâhil edilmesi için MEB tarafında yürütülen projeleri anlatmış ve konuşmasında özellikle yükseköğretime dâhil olmalarını destekleyecek başlıklar öne çıkmıştır. Bunların özellikle konferansımız çerçevesinde **altı çizilmesi gerekenlerin Türkçe eğitimin desteklenmesi ve eğitimin belgelendirilmesine yönelik çalışmalarıdır.**

Geçici Koruma Kapsamında Türkiye'de Bulunan Suriyelilere Yönelik Yaygın Eğitim Faaliyetleri ile ilgili çalışmalar özellikle Türkçe eğitim açısından önem taşımaktadır:

“Milli Eğitim Bakanlığı, örgün eğitim faaliyetlerinin yanında Suriyelilere yönelik olarak Türkçe öğretimi başta olmak üzere yüzlerce alanda Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde yaygın eğitim faaliyetleri kapsamında kurslar düzenlemektedir. Ekim 2016 tarihi itibarıyla 2016 yılı içerisinde 3.417 adet A1 ve A2 seviyelerini kapsayan Türkçe Öğretimi Kursu açılmış, bu kurslara 35.985 kadın, 26.201 erkek kursiyer olmak üzere toplamda 62.186 Suriyeli eğitim almıştır. Ayrıca, 06-12 Yaş öğrencilerin seviyelerine uygun olarak planlanan Yabancılara Türkçe Öğretimi Modülü de hazırlanmıştır. Bu modül sayesinde Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde 06-12 Yaş öğrencilere de kendi seviyelerine göre kurs verilebilmesi mümkün olacaktır.

Eylül 2016 tarihi itibarıyla 10 Mart 2017 tarihine kadar 226 adet A1 ve 107 adet A2 seviyelerini kapsayan Türkçe Öğretimi Kursu açılmış, bu kurslara 22.116 kadın, 16.660 erkek kursiyer olmak üzere toplamda 38.776 Suriyeli eğitim almıştır. Ayrıca, 06-12 Yaş öğrencilerin seviyelerine uygun olarak planlanan Yabancılara Türkçe Öğretimi Modülü de hazırlanmıştır. 06-12 Yaş öğrencilere yönelik 52 adet kurs 1043 Suriyeli öğrenci katılmış olup bunların 556'sı erkek 487'si kız öğrencidir. Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2.Seviye kursu 3 ilde açılmış toplam 223 öğrenci katılmıştır. Bunlardan 108'i erkek 115 kız öğrencidir. Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 1.Seviye kursu dört ilimizde düzenlenmiş, toplam 88 Suriyeli öğrenci katılmıştır. Bunlardan 43'ü erkek 45'i kız öğrencidir. Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 2.Seviye kursu sadece Mersin ilimizde düzenlenmiş, toplam 12 Suriyeli öğrenci katılmış, bunların 5'i erkek, 7'si kız öğrencidir.”

Sayın Demirci'nin konuşmasında devlet okullarına yönlendirme ile ilgili alınan kararlar da aktarılmıştır. Bu başlık özellikle yükseköğretime geçişi desteklemesi açısından değerlendirilmelidir:

“2016-2017 eğitim öğretim dönemi itibari ile geçici koruma altında bulunan Suriyeli çocukların resmi okullara ve özellikle İmam Hatip ortaokulu ve diğer meslek liselerine yönlendirilmesi kararı alınmıştır. Bu kapsamda anaokulu, birinci sınıflara kayıtlar zorunlu olup beşinci ve dokuzuncu sınıf öğrenciler resmi okullara yönlendirilmiştir. Ara sınıf öğrencilerinin de yoğun Türkçe eğitimine tabi tutularak bir üst sınıfta resmi okullara kaydedilmesi için karar alınmıştır. Bu kapsamda 800.000 tanıtıcı ve bilgilendirici broşür basılarak Suriyelilerin yoğun olduğu illere dağıtılmıştır. Türkçe Öğretimi için Yunus Emre Enstitüsünün yabancılara Türkçe Öğretimi kitap setinden 490.000 adet satın alınarak Geçici eğitim merkezlerinin olduğu 22 İl Milli Eğitim Müdürlüğüne öğrenci sayısınca gönderilmiştir. 2016-2017 eğitim öğretim döneminde 490.000 Suriyeli çocuğun Türkçe öğrenmesi için çalışmalar tamamlanmıştır.”

Diğer önemli bir başlık ise özellikle öğleden sonraki çalıştaylarda öne çıkacak olan Türkiye’de verilen eğitimin belgelendirilmesi konusudur. MEB’in bu belgelendirme için 2015 ve 2016 Haziran ayında “**Yabancı Öğrenciler İçin Lise Yeterlik ve Denklik Sınavı**”nı düzenlediği aktarılmıştır. 2016 Haziran ayında yapılan Denklik sınavına 6530 öğrenci girmiş olup, %57.93’ü başarılı olmuştur.

Sayın Demirci'nin konuşmasında yer alan diğer başlıklar ise Suriyelilerin Eğitimlerine Yönelik Harcamalarına İlişkin Sağlanan Fon ve Yardımlar, Eğitim Müfredatı ve Öğretim Programları, Taşıma destekleri, Geçici Eğitim Merkezlerinin Durumları ve fiziksel altyapıdır.

AFAD Strateji Geliştirme Daire Başkanı Zuhal Karakoç Dora konuşmasında Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) olarak afet zararlarını afetler meydana gelmeden azaltmak yönündeki anlayışlarının doğa ve insan kaynaklı tüm afetler için var olduğunu vurgulayarak başlamıştır. Sayın Dora'nın ilk sözleri ile göç, ülkemiz ve insani yardım arasında ilişki ortaya konmuş ve ülkemizin 2016 yılında **milli gelirine oranla dünyanın en cömert ülkesi** - aynı zamanda dünyanın en çok insani yardımda bulunan ikinci ülkesi- olmak vasfıyla “**Dünyanın Vicdanı**” haline geldiği belirtilmiştir.

Sayın Karakoç sözlerine Türkiye'nin din, dil, ırk ayrımı yapmadan “Açık Kapı Politikası” uyguladığını belirterek devam etmiş ve AFAD koordinasyonunda, savaştan kaçan Suriyeli sığınmacılara yeni bir hayat sunulduğunu söylemiştir. Karakoç'un konuşmasında savaşlar ve göçlerin çocuklar ve gençler üzerine etkisine aşağıdaki sözlerle değinilmiştir:

“Bugün Suriye’nin genç ve çocuk nüfusu hayatı sadece savaş ve karmaşa olarak tanımaktadır ve geleceğe dair umutları yok denecek kadar azdır. Suriye’de yaşanan iç savaş neticesinde tüm insanlık adına “kayıp bir nesil” meydana gelmiştir. Ve bu nesil bugün kazanılmaz ise uzun vadede kayıplar çok daha ağır olacaktır. Suriyeli gençler bugün eğitim ile topluma kazandırılmaz, umutları yeşertilemez ise ne kendi ülkelerine ne de buldukları ülkeye katkı sağlayabilirler.

Gençler bir ülkenin uzun vadeli yatırımıdır. Gençler sahip oldukları potansiyel ile sadece ülkelerin değil radikal grupların, terör örgütlerinin de birincil hedefi konumundadır maalesef. Gençlerin yanısıra iki kültür arasında sıkışmış, kimlik bunalımı yaşanan göçmen çocukları da terör örgütlerinin kolaylıkla etkisi altında kalabilen hassas gruplardır.”

Sayın Karakoç Türkiye’nin süreçteki duruşunun açık olduğunu vurgulayarak özellikle AB ve diğer ülkelerdeki uluslararası toplumu elini taşın altına koymaya ve Türkiye’nin omuzlarındaki bu büyük yükü paylaşmaya davet etmiştir.

Suriyeli Akademisyen/Mustafa Kemal Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ahmed Abd Al Kader’in panelde yer alışı ülkemizde sayıları giderek artan Suriyeli akademisyenlerin sesinin duyulması açısından önemlidir. Öğretim üyeleri adına dile getirilen başlıklar aynı zamanda yükseköğretime Suriyeli akademisyen ve öğrencilerin dâhil olmalarının genel çerçevesi çizilirken ana paydaşlardan birinin görüşlerinin etrafıca ele alınmasını sağlayacaktır.

Dr. Ahmed Abd Al Kader'in konuşmasında öne çıkan ilk konu Suriyeli gençlerin yükseköğretime devam edebilmesinin Suriye'nin geleceği için de önem taşıdığıdır:

“Ülkemizde altı yıldır sürmekte olan iç savaş, her türlü maddi imkânlarımızı yok etti. Bundan daha önemlisi başta eğitimli insan kaynaklarımız olmak üzere, birçok manevi imkanlarımız da yok olup gitti. Bu acımasız savaşta, kimimiz öldü, kimimiz hastalandı, kimimiz engelli duruma düştü, kimimiz de denizde boğuldu. Bu zayıf sonucunda geleceğimizin yapı taşları olan sosyal ve kültürel varlıklarımız ciddi manada kayboldu. Daha kötüsü gençlerimiz eğitim ve öğretimden uzak kalmışlardır. Bazı öğrenciler eğitimlerini tamamlayamadılar, bazıları da liseyi bitirdi ama üniversite eğitimini sürdüremedi. Bunun neticesinde 100 bine yakın Suriyeli genç, maalesef yükseköğrenimden mahrum kaldı. Şimdi sizlerin, değerli düşünceleri ve çözücü yaklaşımlarınız sonucunda, 100 bine yakın öğrencinin yüksek öğretimini tamamlaması; gelecek neslimizin garantisi ve özgür Suriye'nin sigortası olacaktır.”

Dr.Al Kader Suriyeli çocuklar ve gençlerin iyi bir eğitim öğretime tabi tutulursa, başta Türkiye olmak üzere, Dünya genelinde faydalı bireyler ve meslek sahibi olabileceklerini altını çizmiş ve Suriyeli öğrencilerin iyi bir eğitim almaları konusunda Türkiye'nin üzerine düşen görevi yeterince yaptığını fakat diğer dünya ülkelerinden maalesef bu desteğin olmadığını belirtmiştir. Akademisyenin var olan sorunlara önerdiği çözüm önerileri kontenjan, burs, açıköğretim imkânları, üniversite öğretimini sürdüremeyenler için meslek okulu imkânları, çalışanlar için ikinci öğretim imkânları ve Suriyelilere yönelik, giderleri uluslararası yardım kuruluşları tarafından sağlanan bir uluslararası üniversite kurulması yer almaktadır.

Bu konuşma konunun paydaşlarına dikkat çekmesi ve çok boyutluluğu vurgulaması açısından önemlidir. Panel katılımlarında uluslararası paydaşların süreçteki rolleri de diğer bir önemli başlık olarak yer almıştır. Özellikle ülkemizin bu insani kriz sürecinde aldığı kararlar, ayırdığı bütçe ve insani emekler dikkate alındığında uluslararası paydaşların süreçteki rollerini tartışmak önem kazanmaktadır. Panele katılan uluslararası temsilciler Al Fakhoora Vakfı Yöneticisi, Farooq S. Burney, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Bölüm Başkanı François Begeot, SPARK Vakfı Yöneticisi Yannick Du Pont, HOPES Proje Koordinatörü Dr. Carsten Walbiner'dir.

Suriyeli Öğrenci/Mustafa Kemal Üniversitesi Mahmoud Kallo konuşmasında ilk olarak Türkiye'nin misafirperverliğine gelenekler, tarihsel ve kültürel referanslarla sunarak teşekkür etmiştir. Öğrencilerin kendilerine sunulan imkânlarla ilişkin farkındalığını ise aşağıdaki sözlerle vurgulamıştır:

“Son olarak bizlere yapılan bu yardımların büyüklüğünü biliyoruz. Bu nedenle Suriyeli öğrenciler olarak bu iyiliğe karşılık bir şey yapmadan durmayı doğru bulmuyoruz. Fakat maddi imkânlarımızın bu yardıma karşılık veremeyeceği aşikârdır. Bizlere gönül kapılarıyla birlikte okullarını da açan Türkiye milletinin dilini öğrenerek

tarihten bu yana neredeyse aynı olan kültürümüzü daha da pekiştireceğiz ve Türk kardeşlerimizle el ele vererek Suriye'yi eskisinden de daha güçlü bir şekilde inşa edip geleceğe taşımak arzusundayız”

Kallo, Suriye Uyruklu Öğrenciler Konseyinin önerilerini de konuşmasında aktarmıştır:

- *Suriyeli öğrencilerin okudukları üniversitelerde konsey kurma sürecinde üniversiteleri tarafından desteğin sağlanması*
- *Türkiye’de bulunan tüm devlet kurumlarında öğrencilerin işlemlerinin kolaylaştırılması. Geçici korunma çatısı altında bulunan insanların yapabileceği işlemler hakkında kurumların tam bilgiye sahip olmaları ve bilgi aktarmalarının sağlanması.*
- *Geçici korunma altında bulunan öğrencilerin iller arasındaki geliş- gidişin kolaylaştırılması ve yol izni alma zorunluluğunun kaldırılması.*
- *Geçici korunma altında bulunan öğrencilerin ÖSYM Sınavları ve YGS, DGS, ALES gibi başvurularının kabul edilmesi.*
- *Suriye’deki Meslek Yüksek Okullarından mezun olan öğrencilerin diplomalarındaki denkliğinin sağlanması ve DGS ile Dikey Geçiş sistemine başvurabilecekleri imkânın verilmesi.*
- *Suriye’de Meslek Yüksek Okullarında okuyup da okulunu tamamlayamayan öğrencilerin Türkiye’ de bulunan Mesleki Yüksek Okullarına Yatay Geçiş fırsatının verilmesi.*
- *Türkiye’de okuyan Suriye’li öğrencilerin okul masraflarının azaltılması ve üniversitelerarası yatay geçiş şartlarının serbestleştirilmesi.*
- *Suriye’den mezun olan öğrencilerin Tıp Fakültesi ile Diş Hekimliği Fakültesi alan diplomalarının denkliğinin yapılması ve TUS ile DUS sınavlarına başvuru fırsatının verilmesi.*
- *Kredi Yurtlar Kurumuna ait yurtlarda süreli olarak kalan öğrencilerin kontenjan sayılarının artırılması.*
- *Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından verilen burslarda özellikle kamplarda bulunan başarılı öğrencilere önceliğin verilmesi ve burs oranlarının çoğaltılması.*
- *Sivil Toplum Örgütleri tarafından okuyan Suriyeli öğrencilere maddi destek olma amacıyla kısmi zamanlı olarak çalıştırılma fırsatının verilmesi.*

HOPES Proje Koordinatörü Dr. Carsten Walbiner ise konferansın uluslararası destek sağlayan fonların süreçte yerinin ve sonrasında Türk Yükseköğretim sistemi içinde koordinasyonun başlığının ele alınmasında kendi projeleri ile ilgili verdiği bilgiler doğrultusunda katkı sağlamıştır.

Dr.Walbiner’in verdiği bilgiler şağıdadır:

“HOPES (Suriyeliler için Yüksek ve Sürekli Eğitim İmkânları) Avrupa Birliği’nin Suriye krizine yönelik Bölgesel Vakıf Fonu olan “Madad Fonu” tarafından finanse edilen 12 milyon Avro bütçeli bir projedir. Proje genç Suriyelilerin imkânlarını geliştirmeyi ve Suriye’nin kriz sonrası yeniden inşası hazırlıklarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Proje lise sonrası yaşlardaki Suriyeli mültecilerin ve ev sahibi toplumlarda yoğun mülteci

akımından etkilenen gençlerin sürekli ve yüksek eğitim imkânlarına erişimini kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Proje, Alman Akademik Değişim Servisi (DAAD) ve beraberindeki British Council, Campus France, Mısır'daki EP-Nuffic, Irak, Ürdün, Lübnan ve Türkiye tarafından uygulanmaktadır. Proje, Nisan 2016'dan Kasım 2019'a kadar 3.5 yıl sürecektir.”

HOPES'un, “**karakteri itibariyle Avrupalı, konumu itibariyle bölgesel ve kapsamlı, ve yaklaşımı itibariyle işbirlikçi**” bir projedir ve temel faaliyet alanları aşağıdaki biçimde aktarılmıştır:

- *Akademik Rehberlik: Beş hedef bölgede bulunan Suriye Eğitim Masaları akademik rehberlik ve yükseköğretim imkânlarına erişime ilişkin bilgi sağlamaktadır.*
- *Burs Fonu: HOPES, özellikle Suriye'deki çatışma sebebiyle eğitimlerine ara vermek zorunda kalan öğrencilere odaklanarak, Lisans ve Yüksek Lisans düzeyinde yüzlerce adaya tam akademik burslar sağlamaktadır.*
- *Yükseköğretim İngilizce Erişim Programı: Öğrenciler Üniversite kaynaklı İngilizce ve çalışma yetenekleri kurslarından faydalanarak İngilizce'lerini geliştirmektedir. Bu sayede söz konusu burslara başvurma yeterliliklerini artırarak diğer eğitim imkânlarına da başvurma imkânlarını geliştirmektedir.*
- *Teklif Çağrısı: HOPES, Mısır, Kuzey Irak, Ürdün, Lübnan, Türkiye ve/veya Suriye'de mültecileri ve savunmasız ev sahibi toplumları hedef alan ve yerel ve bölgesel eğitim kurumlarınca verilen yenilikçi kısa dönem eğitim projelerine kaynak sağlamaktadır.*
- *Paydaş Diyalogu: Ulusal paydaş diyalogu ve bölgesel politika konferansları aracılığıyla HOPES, bölgedeki Suriye kriziyle ilişkili olan ortak stratejilerin geliştirilmesi ve yükseköğretim ve sürekli eğitim sektörlerine müdahaleleri koordine edecektir.*

SPARK Vakfı Yöneticisi Yannick Du Pont'un aktardığı bilgiler ise mültecilere yönelik uluslararası destek projelerinde ulusal çabalar ile birlikte hareket etmenin önemini vurgulaması açısından önemli bir katkı olmuştur.

Sayın Du Pont SPARK'ın 1994 yılında -Bosna Savaşı sürecinde- Amsterdam Üniversitesi öğrenci ve öğretim üyeleri tarafında kurulduğunu hatırlatmıştır. O tarihten beri SPARK'ın ihtiyaç duyulan Afganistan, Irak, Kosova, Somali, Libya, Tunus ve Filistin gibi yerlerde faaliyet gösterdiğini belirtmiştir. SPARK'ın ülkemizde 2013 yılında çalışmaya başladığı ve desteklemek için Gaziantep üniversitesini seçtiği aktarılmıştır. SPARK'ın temel faaliyet alanı çatışma sonrası yükseköğretimde yeniden yapılanma ve ekonomik kalkınma olmuştur. Drs. Yannick du Pont ekonomik olarak yeniden yapılanmanın güçlü bir yükseköğretim sistemi olmadan mümkün olmadığına inandığının altını çizmiştir.

SPARK'ın bu şekilde iyi planlanmış bir ulusal çaba ile birlikte çalışma imkânı bulduğuna teşekkür ederek SPARK'ın yerel üniversiteleri ve ulusal kurumları krize yönelik düzenlemelerinde desteklemeyi, sürdürülemez

paralel bir sistem oluşturmaktansa, tercih ettiğini belirtmiştir. Başarının yerel çabalarla ilişkisine de değinen konuşmacı, Türkiye'nin konuda iyi organize olmuş ve konuya kendini adanmış bir bölge lideri olduğunun da altını çizmiştir.

Sayın Yannick du Pont'un SPARK'ın maliyetleri göz önüne alarak Hollanda'ya öğrenci götürme yerine Gaziantep Üniversitesine ve doğrudan öğrencilere destek sağlamayı tercih ettiğini aktarması konferansta tartışılan maliyetler başlığı altında önemli bir vurgudur. Şu an toplam 300 burs desteği verildiği ve Suriye'nin komşu ülkelerinde bu desteğin toplamda 3500 olduğu da belirtilmiştir.

Yannick Du Pont gerek YÖK gerek Gaziantep Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi ve Harran Üniversitesi –ve ilgi duyan diğer üniversiteler- ile çalışmalar hedeflediklerini de belirtmiştir. Altı çiziline diğer bir konu ise Suriye'de –örneğin Cerablus'da- yüksek öğretimin yeniden yapılanma sürecinde de destek arayışında olduklarıdır. Bu konferansta ortaya koyan adanmışlığın kendileri için bir motivasyon kaynağı olduğunu da vurgulamıştır.

Du Pont konferans'ta Prof. Dr. Saraç tarafından ortaya konan rakamların kendisini her zamankinden daha fazla ortak bir çabanın gerekliliğine inandırdığını da aşağıdaki sözlerle belirtmiştir:

Bugün Dr. Saraç tarafından burada Suriyelilerin yükseköğretime erişimi kapsamındaki ihtiyaçlarına ilişkin gösterilen rakamları görünce, bu ihtiyaçlara yönelik güçlü ortak çabalara her zamankinden fazla ihtiyacımız

olduğuna ikna oluyorum. Ayrıca, size kendi çözümlerinizi ölçeklemenize destek olacak bir yaklaşıma ihtiyacımız bulunmaktadır. Bu bağlamda, Batı Avrupa merkezli bir kurum olarak Batı'da sizlerin gösterdiğiniz bu büyük çabaları tanıtma ve başarılı olmak için ihtiyacımız olan kaynakları arama ve göstermiş olduğunuz büyük çabalar için hak ettiğiniz saygıyı elde etmeniz için ödevlerimiz olduğuna inanıyorum. Geçtiğimiz Kasım ayında Amsterdam'da sizlerle birlikte olduğumuz yıllık konferansımızda bu fikirlerimizi tanıttık ve bu yönde çalışmaya devam edeceğiz.

Panele soruları ile Suriyeli öğrenciler de katkıda bulunmuşlardır.

Konferansta yapılacak çalışmalarda kullanılmak üzere Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının Suriyeli öğrencilere yönelik çalışmaları ile ilgili de bilgi paylaşılmıştır.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), 2012 yılından itibaren Suriyeli bir kayıp kuşak oluşmasının önlenmesi amacıyla yükseköğrenim çağındaki gençlere yönelik faaliyetlerin artırılması kararını almış ve çalışmalarını şu alanlarda yoğunlaştırmıştır:

1. Yükseköğrenim düzeyindeki öğrencilerin burslandırılması,
2. Kendi nam ve hesabına üniversitelere kaydolan öğrencilerin üniversite öğrenim ücretlerinin

karşılanması,

3. Yükseköğrenime hazırlık amaçlı ileri düzey Türkçe öğretimi programı,

Burslandırma Çalışmaları

Ülkemizin Suriyelilere yönelik burslandırma çalışmaları kapsamında 5 yılda 5000 Suriyeliye yükseköğrenim bursu sağlanması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye'nin uluslararası burs markası "Türkiye Bursları" kapsamında 2012 yılından bu yana 4001 Suriyeli öğrenci burslandırılmıştır. Öğrencilere Türkiye Bursları kapsamında sağlanan üniversite öğrenim ücreti, 1 yıl Türkçe hazırlık eğitimi, sağlık sigortası, barınma yardımı yanında aylık cep harçlığı imkânları sunulmaktadır.

Burslandırma çalışmalarında zaman içinde uluslararası kaynaklardan da yararlanılmıştır. Bu kapsamda 2015 yılından itibaren Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ile DAFI programından sağlanan desteklerle ön lisans ve lisans düzeyinde, AB tarafından desteklenen program çerçevesinde ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde, HOPES projesi kapsamında ise lisans ve yüksek lisans düzeyinde Suriyeli öğrencilere burs sağlanmaktadır. Benzer şekilde AB tarafından yürütülen IPA programı kapsamında 2016 yılında 1 yıllık kısmi burs imkânı sunulmuştur.

Üniversite Öğrenim Ücretleri: 2014 yılından itibaren Bakanlar Kurulu kararı çerçevesinde Türkiye'de devlet üniversitelerine kayıtlı tüm Suriyeli öğrencilerin üniversite öğrenim ücretleri YTB bütçesinden karşılanmaktadır.

İleri Düzey Türkçe Öğretimi Programı: Ülkemizde geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin yükseköğrenime devamlarını sağlamak üzere İleri Düzey Türkçe Öğretimi projesi uygulamasına 2013 yılında başlanmıştır. Başvuran adaylara A1 seviyesinden C1 seviyesine kadar eğitim verilerek Türkçe yeterlilik sertifikası almaları sağlanmaktadır.

Kamplarda Türkçe Öğretimi: AFAD'a bağlı kamplarda 1 Nisan 2013 tarihinden bu yana verilen Türkçe öğretimi programında şu ana kadar 1.639 öğrenci C1 düzeyinde Türkçe sertifikası alarak mezun olmuştur.

Şehir Merkezlerinde Türkçe Öğretimi: 2015 yılında şehir merkezlerinde ikamet eden ve yükseköğrenime devam edebilecek öğrencilere yönelik üniversitelere bağlı Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe programı başlatılmıştır. 11 ilde gerçekleştirilen program ile 621 öğrenci C1 sertifikası almıştır.

STICHTING SPARK VE YÜKSEKÖĞRETİM KURULU ARASINDA SURIYE UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN TÜRK YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNE ENTEGRASYONUNDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

Sabah oturumunu takiben Suriye Uyruklu Öğrencilerin Türk Yükseköğretim Sistemine Entegrasyonunda İşbirliği Yapılmasına Yönelik STICHTING SPARK ve Yükseköğretim Kurulu Arasında Protokol imzalandı. Anlaşmayı YÖK adına Başkan Vekili Prof.Dr.Hasan Mandal, Spark Adına ise Yannick Du Pont imzalamışlardır.

İmzalanan Mutabakat Zabtı,

SPARK tarafından finanse edilen Suriye uyruklu öğrencilerin Türk üniversitelerindeki çeşitli programlara önümüzdeki akademik yıllarda yerleştirilmesini, amaca ulaşmak için Taraflar gerekli bilgi paylaşımında bulunmalarını ve gerekli yardımı sağlamalarını amaçlamaktadır.

Anlaşma da hem SPARK'a hem de YÖK'e düşen yükümlükler içermektedir. Uluslararası fonların Suriyeli öğrencilere yönelik yükseköğretim alanında verdiği desteklerin verimli ve sağlıklı koordinasyonunda YÖK'ün yönlendirici olması noktasında bu anlaşma bir başlangıç noktası olarak görülebilir.

(Oturum A) “Türk Yükseköğretim Sistemindeki Mevcut Suriyeli Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Sorunları ve Çözüm Önerileri, İyi Uygulama Örnekleri”

ve

(Oturum B) “Türk Yükseköğretim Sistemine Yeni Katılacak Suriyeli Öğrenci ve Öğretim Elemanları Sürecinin Koordinasyonu, Sorunlar ve Çözüm Önerileri”

Gerek sabah oturumlarının yol göstericiliği gerekse çalıştay katılımcılarının konu ile ilgili ön hazırlıklı olmaları ve deneyimlerini oturum başkanlarının moderatörlüğünde gündeme getirilen ilgili başlıklarda paylaşımları Suriyeli öğrencilerin Türk Yükseköğretim sistemi içindeki yerine dair önemli tespitlerin düzenli bir biçimde aktarılmasını sağlamıştır.

Oturumlar A ve B salonlarında gerçekleşmiş ve Türk Yükseköğretim Sistemindeki mevcut ve yeni katılacak Suriyeli Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Sorunları ve Çözüm Önerilerine odaklanmıştır.

Konu dışında gerçekleşen tartışmalar (diğer uluslararası öğrenciler bağlamında) çalıştay notlarına dâhil edilmemiştir.

*Oturum A, Prof. Dr. Ahmet ÇAMSARI (ÜAK Başkanı), Oturum B, Prof. Dr. Mahmut AK (İstanbul Üniversitesi Rektörü) moderatörlüğünde gerçekleşmiştir. Katılımcılar Suriyeli öğrenci sayılarına göre belirlenmiş olan **elli üniversitenin Rektörleri ile ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların temsilcileridir.***

Çalıştaylarda öne çıkan sorunlar ve önerilen çözümlere yönelik notlar “Kapanış Oturumu”nda YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ moderatörlüğünde Prof. Dr. Ahmet ÇAMSARI ve Prof. Dr. Mahmut AK tarafından değerlendirilmiştir.

Çalıştaylarda ortaya konulan sorunlar/tespitler ve çözüm önerileri/tavsiyeler aşağıda açılış ve sabah oturumunda öne çıkan noktalar eşliğinde özetlenmiştir.

(OTURUM A) “TÜRK YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNDEKİ MEVCUT SURİYELİ ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ, İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ”

Türk Yükseköğretim sisteminde bugün sayısı 15.000’e yaklaşan Suriyeli genç bulunmaktadır. Oturumda ilk öne çıkan başlık sistem içinde yer alan geçici koruma altında Suriyelilerin ülkemizde kalıcı mı, geçici mi değerlendirilmesi gerektiğidir. Geleceğe dair belirsizlik, çalıştayda tartışılan geçicilik vurgusu ile birleşerek, yükseköğretim başlığını ülkemizdeki Suriyeli gençler için zor bir süreç haline getirebilmektedir.

Oturumda; sıklıkla gündeme gelen ve çizilecek yol haritasında önem taşıyan, “*söz konusu Suriyeli öğrenciler ülkelerine dönecekler mi/dönmeyecekler mi*” sorusunun cevabının, dünyadaki diğer mülteci istatistiklerinden ve ülkemizde yapılan çalışmalardan alınabileceği ve gittiği ülkede kalıcı olan mülteci oranının %80 olduğu; bu nedenle “kalıcılık” vurgusunu dikkate alarak politika geliştirmenin faydalı olacağı vurgulanmıştır. Bu noktada **Suriyeli öğrencilerin bir geçicilik vurgusu ile değerlendirilmemesi gerektiği görüşü öne çıkmıştır.**

Türk Yükseköğretim sistemindeki Suriyeli öğrenci ve öğretim elemanlarının sorunlarının tespiti ve çözüm önerilerinin oluşturulması gerek yükseköğretimde başarılarını gerekse katılımlarını desteklemek açısından

önem taşımaktadır.

Çalıştayda dile getirilen tüm başlıkları kapsayan en önemli konu öğrencilere yönelik **eğitimin kalitesinin bir geçicilik vurgusu ile ihmal edilmemesidir. Hiçbir koşul altında mülteci öğrenciye yönelik farklı bir eğitim olmamalıdır.**

Konuşmalarda **eğitim dilinin Türkçe olması başlığı özellikle toplumsal uyumun sağlanması açısından önemle vurgulanmıştır.** Bu nedenle öğrenciye yönelik Türkçe dil desteği azami önem taşımaktadır.

Kayıtlı öğrencilerin üçte biri kadındır. Ekonomik, toplumsal ve kültürel nedenleri olan bu **eşitsizliğin giderilmesi çalışmalarının desteklenmesi** gelecekteki toplumsal uyumun inşası açısından önemlidir.

Oturumda katılımcılar **Suriyeli öğrenci özelinde yapılan düzenleme ve destekler ile ilgili çalışmalar katılımcılar tarafından olumlu olarak nitelendirilmiş ama aynı anda ayrımcılığı ve diğer uluslararası öğrencilerden ayrılmayı tetiklememesine mutlaka azami özen gösterilmesi gerekliliği dile getirilmiştir.**

Güvenliğe ilişkin hususlar, konuyla ilgili uygulamaların çözüm niteliği taşıması ve yapılabileceklerin sınırlı olduğunun katılımcılarca değerlendirilmesi nedeniyle, çalıştay gündeminden çıkarılmıştır.

Rektörlerimizin ön hazırlıkları kapsamında bazı üniversitelerimiz tarafından ülkemizdeki Suriyeli öğrenci ve öğretim üyelerinin istatistikleri ve alan dağılımlarına yönelik bilgi paylaşımı yapılmıştır.

Tespit edilen tüm sorunlara yönelik iyi uygulama örnekleri ile üretilen **çözüm önerilerinin toplumumuza doğru anlatılması** ve ülkemizde son derece yarışmacı bir süreç olarak yaşanan **yükseköğretime geçiş süreciyle ilgili hassasiyetin göz ardı edilmemesi** gerekmektedir.

Akademik Yeterlilik ve Vasıfların Tanınması ve Geçerliliği:

Sorunlar/Tespitler:

Akademik yeterliliklerin ispatı, belgelerin eksikliği ve denkliğine dair sorunlar hem öğrenci hem akademisyen düzeyinde en önemli sorunlar arasındadır. Konu suiistimale çok açıktır. Üniversitelerimizin kabul süreçlerinde çeşitli sorunlar yaşadığı aktarılmıştır.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Belgelerin ispatı:** Süreç içinde belgelerin geçerliliğinin ispatı istenmelidir. Denklik için gerekli belgeyi sağlayamayanlar için sınav düzenlemeleri yapılabilir.

- **Denklik Sınavları:** Var olan tıp için denklik sınavı uygulamaları farklı alanlar için çalışılabilir ve yaygınlaştırılabilir.
- **MEB'nin denklik süreci deneyimi:** MEB'in temel eğitim konusundaki deneyimlerinden yararlanılabilir. Uygulama örnekleri beraber tartışılabilir. MEB katılımcısı öğrencilerin denkliğine yönelik yapılan uygulamalardan örnekler vermiştir. Daha önce uygulanan denklik sınavı ile ilgili MEB temsilcisi tarafından bilgilendirme yapmış ve hâlihazırdaki açık lise uygulamasının konuda bir çözüm olarak kullanımını vurgulamıştır.

Dil Yeterliliğine Yönelik Engeller:

Sorunlar/Tespitler:

Türkçe yeterlilik başlığı, yükseköğretime geçişte de önemlidir. Öğrencilerin özellikle kalıcılığı dikkate alındığında dile hâkimiyetlerinin –akademik dil dâhil- öneminin altı çizilmeli ve desteklenmelidir. Bu nedenlerle Türkçe eğitiminin önemi hem öğrenci başarısı hem de ülkemizin çıkarları açısından vurgulanmıştır.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Türkçe eğitimde ısrarlı olunması:** Türkçe eğitimde ısrarlı olunması gerekmektedir.
- **Dil Kursları:** TÖMER veya Dil Merkezlerinin ve MEB destekli merkezlerin sayılarının arttırılması. Ücretsiz eğitim imkânlarının arttırılması
- **Türkçe eğitimde uzaktan eğitim desteği:** Ülkemizin açık ve uzaktan eğitim alanındaki deneyiminden Türkçe eğitiminde destek alınması
- **Zorunlu Türk Dili ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersleri için farklı düzeyde bilgi beklentisi:** Türk Dili ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinde Suriyeli öğrencilerin zorlandıkları dile getirildi.
- **Üniversite içinde dil desteği:** Öğretim üyelerinin ek ders uygulaması ile, Türkçe dili eğitimi vermelerinin sağlanması önerisi yapıldı.

Kontenjan sorunu ve Meslek Yüksekokullarının Değerlendirilmesi

Sorunlar/Tespitler:

Suriyeli öğrencilere yönelik kontenjan düzenlemesi farklı düzeylerde tartışılan bir konudur. Uluslararası öğrenci kotalarında Suriyeli öğrencilere yönelik düzenlemeler ve Meslek Yüksekokullarında boş kalan kontenjanların değerlendirilmesi konunun öne çıkan başlıkları olmuştur.

Meslek Yüksekokullarının bugün kontenjan, kalite, talep ve öğretim elemanı başlıklarında yaşadığı sorunlar da konu kapsamında tartışılmıştır.

Kontenjanlarla ilgili tartışmalarda ülkemizdeki yükseköğretim çağındaki öğrencilerin haklarının korunması

gerektiği yönündeki algı da öne çıkmaktadır.

Suriyeli öğrencilerin ön lisans eğitimine talepleri ile ilgili MEB temsilcisi önemli bir anket aktarmıştır. Lise 12. Sınıf öğrencilerinin %35'i ön lisans, %60'ı lisans eğitimini tercih edeceklerini, %5'i ise kararsız olduklarını veya eğitim dili Arapça olursa tercihte bulunacaklarını belirtmişlerdir. Tercihleri sırasıyla Turizm, Sağlık, Teknik Bilimler olarak belirtilmiştir.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Boş Kontenjanların Kullanımı:** Fakültelerde ve Meslek Yüksekokullarında boş kontenjanların kullanımı tartışılmıştır. Bu konuda özenli hareket edilmesi vurgulanmıştır.
- **Kontenjan artımı:** Kontenjanların meslek yüksekokullarında program bazlı sınırlı artırımını tartışılabilir.
- **Belirli alanlara yoğunlaşılması:** Kontenjanlara yerleştirmelerin farklı alanlarda dağılımının sağlanması.
- **Uluslararası Öğrenci kontenjanında kota:** Uluslararası öğrencilere tanınan kontenjan için Suriyeli kotası ayrılması. Farklı ülkelere yönelik ülke kontenjanı düzenlemesi tartışılabilir.
- **MYO yönlendirmesi:** Öğrencilerin MYO'lara yönlendirilmesi iyi bir seçenek olsa da diğer yolların da açık olduğunun ifade edilmesi. Burs desteği (talebi arttırmak üzere) sağlanması. Yükseköğretim sistemine girmek isteyen Suriyeli öğrencilerin bu okullar ile tanıştırılmaları ve çeşitli mekanizmalar (MEB tecrübesi dikkate alınarak-örneğin SGK desteği) ile desteklenmeleri olumlu bir gelişme sağlayacaktır.
- **Sürecin Kontrolü:** İlçelerdeki meslek yüksekokullarının kontenjanlarının dolması desteklenmeli fakat koordineli olarak ilçe nüfuslarını dikkate alınarak sayıların dağılımının kontrolü sağlanmalıdır. Bunun temel nedeni toplumun kabul süreçlerinin desteklemek olarak dile getirilmiştir.
- **Doğru Bilgilendirme:** Ülkemizdeki öğrenciler için ayrılan kontenjanların Suriyeli öğrenciler için açılan kontenjanlardan etkilenmeyeceğinin vurgulanması
- **Öğretim Elemanı Desteği:** Meslek Yüksek Okullarının öğretim elemanı sayılarının desteklenmesi.
- **Staj:** Sonrasında staj sorununun çözülmesi/destek talebi.
- **Ara Elemanı İlişkin Tartışmaların Değerlendirilmesi:** Ülkemizdeki ara eleman açığına yönelik çalışmaların bu tartışma kapsamında değerlendirilmesi. Üç yıllık eğitim alan ara eleman eğitimi başlığının bu konu özelinde gündeme getirildi.

Suriyeli Öğrencilere Yönelik Destekler

Toplumsal Uyum Sürecinin Desteklenmesi

Sorunlar/Tespitler:

Mevcut okuyan öğrenciler ile Suriye'den gelen öğrenciler arasında (veyahut yükseköğretime geçiş aşamasındaki adaylarda) yanlış algıdan kaynaklanan etkiler nedeniyle, uyum süreci uzayabilmektedir.

Uluslararasılaşma tartışmaları ve değişim programları kapsamında öne çıkartılan farklı kültürlerin birbirini tanıması bu yeni durumda da bir başlangıç noktası olarak kullanılabilir. mültecilik başlığı bağlamında ele alınabilir.

Tespitlerden biri, Suriyeli öğrencilerin diğer uluslararası öğrenciler gibi bir araya gelerek sosyal etkinlik organize etmemesidir (benzer durum Iraklı öğrencilerde de görülmekte).

Konuyla ilgili tespitlerden bir diğeri, küçük ve büyük yerleşim yerlerinde durumlarının farklı olmasıdır.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Ortak Programlar Geliştirilmesi:** Kardeş öğrenci programları
- **Dil Temelli Tanışma Programları:** Haftanın belirli saatlerinde bir araya gelerek beraber Türkçe/Arapça öğrenimi,
- **Öğrenci Kulüpleri:** Öğrenci kulüplerinin desteğinin sağlanması
- **Sosyal Etkinlikler:** Yarışma, etkinlik programları düzenlenmesi / partner öğrenme mekanizması
- **Öğretim Üyesi Desteği:** Suriyeli Öğretim üyesi istihdamı ile öğrenci uyumunun desteklenmesi. (aynı zamanda olumsuz bir öneri olarak da dile getirildi) Bu noktada Avrupa'ya giden Suriyeli öğretim üyesi profili ile ülkemizdeki profilin çok farklı olması, ülkemizdeki nitelikli Suriyeli öğretim üyesinin sayısının azlığı ve YÖK sağladığı verilerle çerçevesinde öğretim üyeleri için oluşturulan sisteme başvurunun yoğun olmakla birlikte 400 civarı doktora ve üstü unvana sahip başvurunun olduğu bilgisi paylaşıldı.

Finansal Sorunlar ve Destekler

Sorunlar/Tespitler:

Suriyeli geçici koruma altındaki nüfusun çoğunluğunu kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır. Ekonomik olarak ailelerine destek olan gençler için -ülkelerinde yükseköğretim devam ediyor olsalar bile- yükseköğretim öğrencisi olma/veya devam kararı sorunlu bir süreçtir.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Sanayi desteği:** Sanayinin güçlü olduğu yerlerde sanayi odaları vb kuruluşların Suriyeli öğrencileri desteklemesi önemlidir. Meslek yüksekokulları programlarının sanayi kuruluşlarının mali destek ve işbirliği mekanizmaları ile cazibesinin artırılması gerekmektedir.
- **Online Eğitimin Desteklenmesi:** Yüksek öğretime farklı nedenlerle devam edemeyen öğrenciler açısından online eğitimin desteklenmesi önemli bir artı yaratabilecektir. Türkçe öğrenilmesinde online destek programları halihazırda farklı üniversitelerde uluslararası öğrencilere yönelik kullanılmaktadır.
- **Yurtdışı fonlar:** Yurtdışından gelen fonların ve konunun paydaşlarının YÖK tarafından koordine edilmesi gerekmektedir. Konu özellikle adaletli ve koordineli bir burs dağıtım süreci açısından önemlidir.
- **Öğrenci Maliyetlerinin ülkelerde farklılaşması:** Diğer birçok ülkeye göre aynı maliyetler ile ülkemizde daha çok öğrenciye burs sağlamak mümkündür. Bu başlık uluslararası fonlarla ilişkili değerlendirilmelidir. Sabah oturumundaki paydaşlar dikkate alınabilir.

Kurum İçi Destek Mekanizmalarının Eksikliği:

Sorunlar/Tespitler:

Suriyeli öğrenciler yükseköğretime erişime dair ilgili süreçlerde farklı dil, kültür ve eğitim sisteminden geldikleri için zorlanmaktadır. Gerekli bilgilere erişimlerinde sorunlar gözlenmektedir.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Kurumlarda uluslararası öğrenciye yönelik destek sistemlerinin kullanımı:** Kayıt döneminde uluslararası öğrencinin sorularına yönelik destek mekanizmaları bu ihtiyaca yönelik çalıştırılması.

Psikolojik Destek ve Rehabilitasyon İhtiyacı:

Sorunlar/Tespitler:

Öğrencilerin mültecilik sürecinde yaşadıkların sorunların aşılmasında psikolojik destek ve rehabilitasyon ihtiyacının karşılanması hem öğrenciler hem de öğretim elemanları açısından önemlidir. Bu destek toplumsal uyum sürecini de olumlu etkileyecektir.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Var olan birimlerin Kullanımı:** Psikolojik destek ve rehabilitasyon (Tıp Fakülteleri, rehberlik birimleri)
- **STK'lar:** Üniversite ile ilişkili ve destek sağlayabilecek STK'lar ile işbirliği,
- **Belediyeler:** Üniversite ve belediye işbirliği ile uyum süreçlerinin desteklenmesi

Özel Destek İhtiyacı Olan Öğrenciler:

Sorunlar/Tespitler:

Engelli öğrencilere özel sorunlar bulunmaktadır.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Belgelerde Destek Sağlanması:** Özel sağlık engeli olan öğrencilere, sağlık raporu verilmesinin kolaylaştırılması ve resmî giderlerin mümkünse tamamen kaldırılması ya da azaltılması.

Sigorta Sorunu:

Sorunlar/Tespitler:

Geçerlilik sorunu olan sigortalar yaptırılması

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- Sigorta süreçlerinin denetlenmesi

Kamuoyunun Doğru Bilgilendirilmesi:

Sorunlar/Tespitler:

Kamuoyunun yükseköğretime Suriyeli öğrencilerin katılımı süreçleri ile ilgili bilgilendirmesi eksikliği bulunmaktadır.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Doğru Bilgilendirme:** Paylaşılan deneyimler Suriyeli nüfusun dışında kurumsal uygulayıcıların ve toplumumuzun da doğru bilgilendirilmesinin önemini vurgulamıştır. Üniversite yerleşkelerinde bile konu ile ilişkili farklı başlıklarda tepkiler olabildiğine dikkat çekilmiştir.
- **Sürecin iyi yönetimi:** Bu süreçlerin doğru yönetilmemesi, toplumsal kabulde ciddi sorunlar yaratacaktır ve bu nedenle sürecin yönetimi önemlidir.

(OTURUM B) “TÜRK YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNE YENİ KATILACAK SURIYELİ ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANLARI SÜRECİNİN KOORDİNASYONU, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ”

Bu oturumda Suriyeli öğrenci ve akademisyenler başlığı altında ilgili çözüm önerileri tartışılmıştır. Oturum A ile temel farkı özellikle sisteme yeni katılacak olan öğrencilere ve öğretim elemanlarına yönelik süreci merkeze almasıdır Türkiye’de bugün 19-29 yaş arasında yaklaşık 715.000 Suriyeli bulunmaktadır. Bu grubun önemli kısmı yakın dönemde üniversite öğrencisi olmaya adaydır. Bu nedenle somut öneriler ortaya konması ve bu önerilerle doğrultusunda koordinasyon ve çözüm planlaması son derece önemlidir.

Çalıştayda gelecek perspektifine yönelik tartışmalar genel olarak belirlenen yedi madde çerçevesinde ele alınmıştır. Bu maddeler

- **Konu ile ilgili yükseköğretimde koordinasyon sağlanması**
- **Paydaşlar arasında daha iyi iletişim platformlarının oluşturulması**
- **Sürece adaptasyon için sadece finansal değil birçok farklı alanda destek sağlanması**
- **Uluslararasılaşma başlığının dikkate alınması**
- **Açık ve uzaktan eğitim**
- **Yabancı dilde programlar açılması**
- **Suriyeli akademisyen alımı**

Bu oturumda da Suriyeli nüfusun kalıcılığı konusu gündeme gelmiş ve Suriyeli nüfusun % 80'inin ülkemizde kalacağı tahmini, diğer oturumla benzer biçimde vurgulanarak, gelecekte ortaya çıkacak ihtiyaçlara cevap vermemiz için öncelikli olarak aşağıdaki konularda öneriler getirilmiştir.

Sorunlar/tespitler ve ilişkili çözüm önerileri/tavsiyelerin değerlendirilmesinde ilk vurgulanan başlık lisans eğitiminin ön plana çıkmasıdır. Bu tespit MEB Müsteşarının aktardığı –ve diğer oturumda da önemle dinlenen- bilgi ile desteklenmektedir. MEB tarafından 12. Sınıftaki Suriyeli öğrencilere anket yapılmış ve öğrencilerin % 35'i ön lisans, % 65'i lisans eğitimi görmek istediklerini belirtmiş, % 5'i ise kararsız olduğunu söylemiştir. Bu verilerin yol gösterici olduğu ve hazırlıkları yönlendirmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre **çalışmalarımız ilk etapta lisans eğitime yönelik talepleri karşılamaya dönük olmalıdır.**

İkinci önemli nokta ise diğer yabancı öğrenci grupları ile koordinasyonun dikkate alınmasıdır. MEB verilerine göre bugün Türkiye'de 145.000 Iraklı bulunmaktadır. 23.000 Iraklı ilk ve orta öğretim, 5.000 Iraklı öğrenci üniversite düzeyinde eğitim görmektedir. **Iraklı ve diğer uluslararası öğrencilerin durumları da ihmal edilmemelidir.**

Güvenlik başlığı ile ilgili olarak ise istihdam edilecek akademisyenlerle ilgili güvenlik endişelerinin Emniyet Genel Müdürlüğü, MİT gibi birimlerle birlikte değerlendirilmesi konusu yer almıştır.

Üniversiteye Erişimin Kolaylaştırılması: Denklik ve Üniversiteye Giriş Koşulları

Sorunlar/Tespitler:

MEB Müsteşarı Ercan Demirci'nin dile getirdiği gibi Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre 15-29 yaş arasında 820.000, 19-24 yaş arasında ise 430.000 Suriyeli vardır. 6 senedir yaşanmakta olan savaş nedeniyle eğitime ara verilmiştir. MEB 2 senedir denklik sınavı yapmaktadır. Geçici Eğitim Merkezlerini bitiren veya ülkesinde lise eğitimini tamamlayanlar bu sınava girmektedirler. Amaç üniversitemizde mümkün olacak en fazla sayıda öğrencinin eğitim görmesini sağlamaktır.

2015 yılında 8.500 Suriyeli öğrenci MEB tarafından yapılan denklik sınavına başvurmuş, 3.500'ü başarılı olmuştur. 2016 yılında ise 6.530 başvuru yapılmış, 2.000'i başarılı olmuştur. MEB başarıyı arttırmak için bu sınavda geçme barajını düşürmüş ve böylelikle sınavı kolaylaştırarak başarılı öğrenci sayısını 3.783'e çıkarmıştır.

Denklik almalarını kolaylaştırmak da bu çerçevede düşünülmelidir. Savaş koşullarında nüfusun büyük kesimi 10 sene içerisinde dönmeyi düşünmemektedir. Bugün 3 milyonu aşan çoğunluğunu çocuk ve gençlerin oluşturduğu Suriyeli nüfus, gelecekte eğitime dâhil olacakların artacağını göstermektedir. Bu

nedenle üniversiteye erişimin ilk basamağına yönelik kolaylaştırmalar büyük önem arz etmektedir.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **YÖS ile ilgili yeni düzenlemeler yapılması:** Merkezi bir YÖS yapılması ile ilgili düzenlemeler YÖK tarafından hayata geçirilmelidir.
- **Açık ve Uzaktan eğitimden yararlanılması:** Sayıları oldukça yüksek olan üniversite çağındaki Suriyeli nüfusun tümünün nüfusun örgün eğitimde yer bulması zor görünmektedir. Yaklaşık 15.000 Suriyeli zaten üniversitemizde örgün eğitimde yer almıştır. Geri kalan yaklaşık 600.000 Suriyelinin yükseköğretime erişiminin en pratik yolu açık ve uzaktan eğitim yöntemidir. Özellikle Türkiye'nin gerçekleri ile paralel şekilde meslek edindirmeye yönelik ön lisans programları bu çerçevede dikkate alınmalıdır. YÖS'e hazırlık için de Açık Lise mezunları açık ve uzaktan eğitim yöntemi ile desteklenerek, üniversiteye erişimleri kolaylaştırılabilir.
- **Koordinasyon:** Öğrencilerin sisteme entegre edilebilmeleri ve eşgüdümün sağlanması açısından MEB, YÖK ve Açık ve Uzaktan Eğitim Fakülteleri olan üniversitelerin koordinasyon içinde çalışması önemlidir.
- **Sınava Yönelik Türkçe Eğitimi:** Açık ve uzaktan eğitimin etkin olarak kullanılacağı diğer bir konu da Türkçe eğitimidir. Özellikle A1 ve A2 seviyelerinde bu yöntem kullanılabilir.
- **Yasal Düzenlemeler:** Vize ve oturma izni işlemlerinin kolaylaştırılması
- **Lisansüstü Programlara Girişin desteklenmesi:** YÖK çerçeve yönetmeliğinde yabancı öğrenci için yabancı dil şartı bulunmamaktadır. Bu doğrultuda üniversitemiz yabancı dil şartını kaldırarak daha fazla Suriyeli öğrencinin lisansüstü programlara ulaşmasını sağlayabilir.
- **Suriyeli Akademisyen Kadrosunun Arttırılması:** YABSİS'de 3.000 CV bulunmaktadır. 390'ı istihdam edilmiştir. 34. Maddeyi Suriyeli akademisyenler lehine kullanmak gerekmektedir.

Kontenjan Artırımı

Sorunlar/Tespitler:

Üniversitelerin, uluslararası öğrenci kontenjanlarını Suriyeli öğrenciler lehine arttırmaları gereklidir. Suriyelilere yönelik özel bir kontenjan düşünülebilir.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Var olan Kapasitenin değerlendirilmesi:** Örgün eğitimdeki kapasitenin etkin kullanılması. Örgün eğitimde Suriyeli öğrencisi olmayan üniversitelere YÖK tarafından yönlendirme yapılarak yükseköğretimdeki kapasitemizin etkin kullanılması sağlanmalıdır.

Toplumsal Uyum

Sorunlar/Tespitler:

Toplumsal uyum başlığı öğrencilerin üniversitelerine aidiyetleri kapsamında tartışıldı. Bu noktada Türkiye'deki yaşamlarına uyum süreci de konu kapsamında üst başlık önem taşımaktadır.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Öğrenci Konseyi ve Öğrenci Kültür Merkezi:** Öğrenci Konseyi ve Öğrenci Kültür Merkezindeki kulüpler üzerinden Suriyeli öğrencilere yönelik etkinlikler yapılabilir. Kulüp kurma olanakları yoksa mevcut yapılar üzerinden sosyal uyuma yönelik çalışmalar planlanabilir.
- **Uluslararası Öğrenci Ofisleri:** Yabancı Öğrenci Ofisi üzerinden eşgüdüm, planlama, bilgilendirme yapılabilir.
- **Danışmanlık Mekanizması:** Üniversitelerdeki akademik-kültürel danışmanlık mekanizmaları etkin olmalıdır.
- **Spor Faaliyetleri:** SKS bünyesindeki spor kulüpleri yabancı üniversitelerden oluşan takımlar ile dünya olimpiyatları düzenlemek gibi faaliyetlerle sosyal uyum için çalışmalar yapılabilir.
- **Moral Etkinlikleri:** Merkezi yemekhanede uluslararası öğrencilerin özel günlerinde onların kültürüne ait milli yemekler çıkabilir.

Türkçe Eğitiminin Desteklenmesi

Sorunlar/Tespitler:

Dil Merkezleri, Sürekli Eğitim Merkezleri gibi farklı birimler üzerinden anadilleri olan Arapçayı unutturmadan Türkçe öğrenmelerinin sağlanması önemlidir. Bu süreçte akademik Türkçe eğitimi önemsenmelidir.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Akademik Türkçe desteği:** Öğrencilerin Türkçeyi sadece gündelik dil olarak değil, akademik düzeyde okuma ve yazma dili olarak da kullanabilmeleri için dersler açılmalıdır.

Arapça Eğitim Veren Üniversite kurulması

Sorunlar/Tespitler:

Arapça ve İngilizce eğitim veren, ayrıca Türkçe de öğretilen üniversite kurulması ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Uluslararası paydaşlar:** Kuveyt, Bahreyn, Suudi Arabistan'ın proje olursa finanse etmeyle ilgili istekli

oldukları MEB Müsteşarı tarafından dile getirilmiştir.

Öğrenciye Yönelik Destekler

Sorunlar/Tespitler:

Öğrencinin öğrenimi süresince ve sonrasında Türkiye'deki yaşam ve uyum sürecini de yakından etkileyecek bir takım destek mekanizmalarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Çözüm Önerileri/Tavsiyeler:

- **Mezun takip sistemi:** Mezun takip sistemi ile Suriyeli öğrencilerin de takip edilmesi
- **Kısmi zamanlı çalışma:** Uluslararası kısmi zamanlı öğrenci çalıştırılmasına yönelik olarak üniversitelere verilen destek arttırılmalıdır.

KAPANIŞ OTURUMU

Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç - YÖK Başkanı

Prof. Dr. Ahmet Çamsarı - ÜAK Başkanı

Prof. Dr. Mahmut Ak - İstanbul Üniversitenin Rektörü

Kapanış oturumunda “Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler Uluslararası Konferansı”nda dile getirilen görüşler, yapılan tespitler ve tartışılan çözüm önerilerinin kısa bir ön değerlendirilmesi YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç ve iki çalıştayın moderatörleri olan Prof. Dr. Ahmet Çamsarı ve Prof. Dr. Mahmut Ak tarafından yapılmıştır.

Basın Açıklaması

“Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler Uluslararası Konferansı” Sayın YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç’ın konferansı izleyen basın mensupları ile bir araya gelmesi ile sona ermiştir. Konferansta öne çıkan konular basın mensupları ile paylaşılmış ve sorular cevaplanmıştır. İlgili basın açıklaması aşağıdadır:

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU HATAY KONFERANSI SONUÇ BİLDİRGESİ

09 Mart 2017, MKÜ, HATAY

Yükseköğretim Kurulu tarafından düzenlenen “Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler” adlı uluslararası konferans, Hatay’da Mustafa Kemal Üniversitesinde gerçekleştirildi.

Ülkemizde okuyan Suriyeli öğrenci sayısının bölgede yaşanan süreçler kapsamında özellikle son yıllarda çok hızlı artışlarla bugün itibarıyla onbeş bine ulaştığı dikkate alındığında bu konferansın düzenlenmesi ve konferanstaki tartışılan konuların önemi daha da fazla ortaya çıkmıştır.

Sadece ülkemizde değil, aynı zamanda Ortadoğu coğrafyasında da Suriyeli öğrencilere yönelik şimdiye kadar gerçekleştirilen en kapsamlı uluslararası bu konferansa; ülkemizden Milli Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, AFAD ve YTB’den üst düzey temsilciler katıldılar.

Konferansta; ülkemiz dışından AB Türkiye Delegasyonu, AB destekli SPARK Yükseköğretim Fon Kuruluşu, İngiltere, Almanya, Fransa ve Hollanda’nın oluşturmuş olduğu Suriyeli öğrencilere yönelik yükseköğretim konsorsiyumu HOPES, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı çerçevesinde burs veren Katar merkezli El Fakhoora Vakfı gibi uluslararası kurum ve kuruluşların üst düzey temsilcileri yer aldı.

Suriyeli öğrenci sayısı 100’ün üzerinde olan 50 üniversitemizin rektörünün katıldığı konferansta, ayrıca üniversitelerimizde okuyan Suriyeli öğrenciler ve çalışan akademisyenlerin bir kısmı da hazır bulundular.

Konferansın açılış konuşmaları sonrasında, “Güçlükler, İyi Uygulama Örnekleri ve Geleceğe Bakış” başlıklı bir oturum gerçekleşti. Oturumda konunun ilgili yurtiçi ve yurt dışındaki paydaş kuruluşların üst düzey temsilcileri yer aldı.

Öğleden sonraki oturumlarda ise iki eş zamanlı çalıştay gerçekleştirildi. Bu çalıştaylarda Türk yükseköğretim sisteminde mevcut ve yakın gelecekte yükseköğretim sistemimize dâhil olacak öğrencilerin, yükseköğretim sistemimize entegrasyonu ve uyum sorunlarının çözümleri tartışıldı.

Konferansın kapanış oturumunda, çalıştaylarda görüşülen hususların genel değerlendirilmesi yapıldı.

Telefon: 0312 298 70 00

Faks: 0312 266 47 58

E-posta: basin@yok.gov.tr

06539 Bilkent/ANKARA

Konferansta gündeme getirilen sorunlar arasında aşağıdaki başlıklar öne çıkmıştır:

- Suriyeli öğrencilerin topluma uyum ve yükseköğretim süreçlerindeki uyum sorunları ve gerekli destek mekanizmalarına ihtiyaç,
- Akademik yeterlilik ve vasıfların tanınmasında yaşanan güçlükler,
- Topluma ve eğitime intibakta karşılaştıkları dil sorunları,
- Suriyeli kız ve erkek öğrencilerin dağılımında kız öğrencilerin aleyhindeki dengesizlik,
- Türk Yükseköğretimi sistemi hakkındaki bilgi eksikliği,
- Üniversitelerimizde okuyan Suriyeli öğrencilerin finansmanında yaşanan güçlükler.

Konferansta çözüm yolu olarak önerilen hususlar şunlardır:

- Türkiye’de, Ortaöğretimdeki öğrenci sayıları ve buna bağlı olarak yakın gelecekte yükseköğretime katılacak potansiyel öğrenci sayısı dikkate alındığında örgün öğrenim yanında Açık ve Uzaktan Öğrenim yöntemiyle daha fazla öğrenciye yükseköğretim imkânı verilebilmesi,
- Suriyeli öğrencilerin, görece daha az tercih ettikleri meslek yüksekokullarındaki eğitim almalarına da yönlendirilmesi,
- Suriyeli öğrencilerin sadece belli şehirlerimizde odaklanması yerine ülkemizin farklı illerinde de eğitim almalarına yönelik çalışma yapılması,
- Öğrencilerin Türkçe öğrenmeleri sürecinin önemsenmesi ve bu şekilde toplumsal uyum sürecinin de desteklenmesi,
- Kadınların toplumsal uyum süreçlerindeki rolleri dikkate alındığında kız öğrencilerin yükseköğretime dâhil edilmeleri önem taşıdığından gerekli yönlendirmelerin yapılması ve gerekli tedbirlerin alınması,
- Yükseköğretim odaklı yapılan faaliyetlerin ve ülkemizin bu alandaki fedakârlıklarının özellikle uluslararası görünürlüğüne artırılmasına ve uluslararası kuruluşların konuya ilişkin sembolik katkılarının gerçekçi bir şekilde artırılmasına yönelik bir çalışma başlatılması,
- Bu kapsamda yapılmakta olan ve yapılacak olan çalışmaların koordinasyonunun YÖK tarafından yürütülmesi.

Bu sorunlar ve çözüm önerileri kapanış oturumunda ayrıntılı bir şekilde tartışılmış ve sürecin yurt içi ve yurt dışı kurumlar nezdinde takibi ve kolaylaştırılması için YÖK bünyesinde bir birim oluşturulmasına karar verilmiştir.

SONUÇ YERİNE

Yükseköğretim Kurulu'nun Hatay, Mustafa Kemal Üniversitesi'nde düzenlediği **Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler** başlıklı Uluslararası Konferansı konunun paydaşlarını bir araya getirmiş, konu ile ilgili tespitler yapılmış, sorunlar ve olası çözüm önerilerini tartışılmıştır.

Tartışılan ve çözüm önerileri ortaya konulan başlıklardan bazıları akademik yeterlilik ve vasıfların tanınması ve geçerliliği, dil yeterliliği, Suriyeli öğrencilerin üniversiteye erişiminin desteklenmesi, Suriyeli öğrencilere yönelik kontenjan düzenlemeleri, toplumsal uyum/finansal sorunlara/kurum içi işleyişe/psikolojik desteğe ve rehabilitasyona/özel gereksinimleri olan öğrencilere yönelik desteklerdir.

İlk önemli tespit Suriyeli öğrencilerin bir geçicilik vurgusu ile değerlendirilmemesi gerektiğidir. Suriyeli öğrencilere yönelik eğitimin kalitesinin bir geçicilik vurgusu ile ihmal edilmemeli, hiçbir koşul altında mülteci öğrenciye yönelik farklı bir eğitim olmamalıdır.

Yeterli Türkçe öğreniminin önemi tüm oturumlarda vurgulanan başlık olmuştur. Arapça eğitim desteği ise eğitimin Türkçe verilmesi, Arapça eğitim desteği, uluslararası üniversite kurulması vd başlıklarda tartışılmıştır.

Suriyeli öğrenci özelinde yapılan düzenleme ve desteklerin devam etmesi ama diğer uluslararası öğrencilerden ayrılmayı tetiklememesine mutlaka azami özen gösterilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Konu ile ilgili yükseköğretimde koordinasyon sağlanması ve paydaşlar arasında daha iyi iletişim platformlarının oluşturulması ise sürecin yönetimi açısından önemli bulunmuştur.

Açık ve uzaktan eğitim başlığı sürecin farklı aşamalarında bir destek mekanizması olarak önerilmiştir.

MEB'in Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemine dâhil edilmesi süreci için aldığı ve geçici eğitim merkezlerinden devlet okullarına yönlendirmeyi de içeren kararlar Yükseköğretim aşamasında yaşanan sorunlardan özellikle dil yeterliliği ve önceki eğitim-öğretime ilişkin belgelendirme ile ilişkili sorunlarını gelecekte azaltacaktır.

Uluslararası fonların Suriyeli gençlerin yükseköğretim süreçlerini desteklemeye yönelik çabalarının YÖK tarafında koordine edilmesi gerektiği de diğer bir önemli tespittir. Bu koordinasyon hem fonlar, hem adaylar/ öğrenciler hem de ülkemiz açısından daha verimli olacaktır.

Yükseköğretim Kurulu'nun tespit edilen tüm sorunlara yönelik iyi uygulama örnekleri ile üretilen çözüm önerilerinin toplumumuza doğru anlatılması ve ülkemizde son derece yarışmacı bir süreç olarak yaşanan yükseköğretime geçiş süreciyle ilgili hassasiyetin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Süreçte kamuoyunun doğru bilgilendirilmesine yönelik süreçlerin mutlaka koordine edilmesi ve sürekli kılınması gerekmektedir. Suriyeli öğrencilerimizin sorunları, buna yönelik üniversitelerimizin örnek uygulamaları ve geleceğe yönelik yapılacak yeni düzenlemelerin, sadece bu öğrencilerimize yönelik değerlendirilmemesi ve gerek üniversitelerimizin gerekse YÖK'ün edindiği/edineceği deneyimin Türkiye'nin yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşmasına önemli katkı ve kazanımlar sağlayacağı dikkate alınmalıdır.

KATILIMCILAR

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ • Erdal ATA • Prof. Dr. Hasan KAYA • Prof. Dr. Hasan MANDAL • Prof. Dr. Rahmi ER • Prof. Dr. Abdullah ÇAVUŞOĞLU • Süleyman Necati AKÇEŞME • Prof. Dr. Ahmet ÇAMSARI • Mehmet Halis BİLDEN • Ercan DEMİRCİ • Farooq S. BURNEY • François BEGEOT • Yannick Du PONT • Dr. Karsten WALBINER • Prof. Dr. Naci GÜNDOĞAN • Prof. Dr. Sibel Ayşıl ÖZKAN • Prof. Dr. Metin DOĞAN • Prof. Dr. Sezai ERCİŞLİ • Prof. Dr. Kerim ÖZDEMİR • Prof. Dr. Aydın DURMUŞ • Prof. Dr. Alim YILDIZ • Prof. Dr. Mustafa KİBAR • Prof. Dr. Talip GÜL • Prof. Dr. İlhan GENÇ • Prof. Dr. Muhammet GÜVEN • Prof. Dr. Kutbeddin DEMİRDAĞ • Prof. Dr. İbrahim USLAN • Prof. Dr. Ali GÜR • Prof. Dr. A. Haluk ÖZEN • Prof. Dr. Ramazan TAŞALTIN • Prof. Dr. Ahmet KIZILAY • Prof. Dr. Türkey DERELİ • Prof. Dr. Mehmet KARACA • Prof. Dr. Mahmut AK • Prof. Dr. Ayşegül KOMSUOĞLU • Prof. Dr. DURMUŞ DEVECİ • Prof. Dr. Refik POLAT • Prof. Dr. Süleyman BAYKAL • Prof. Dr. Seyit AYDIN • Prof. Dr. Ekrem YILDIZ • Prof. Dr. Mustafa Doğan KARACOŞKUN • Prof. Dr. Ahmet KÜÇÜK • Prof. Dr. Ahmet AĞIRAKÇA • Prof. Dr. Recep BOZLAĞAN • Prof. Dr. Ahmet ÇAMSARI • Prof. Dr. Mansur HARMANDAR • Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER • Prof. Dr. Sait BİLGİÇ • Prof. Dr. Murat TÜRK • Prof. Dr. Adnan GÖRÜR • Prof. Dr. Hüseyin BAĞ • Prof. Dr. Hüseyin KARAMAN • Prof. Dr. Muzaffer ELMAS • Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN • Prof. Dr. Murat ERMAN • Prof. Dr. İlker Hüseyin ÇARIKÇI • Prof. Dr. Halil AKKANAT • Prof. Dr. Yusuf ULCAIY • Prof. Dr. Sayın DALKIRAN • Prof. Dr. Galip CANSEVER • Prof. Dr. Peyami BATTAL • Prof. Dr. Mustafa BALCI • Sibel İRKEY • Recep SARIİPEK • Prof. Dr. Sezer Ş. KOMSUOĞLU • Doç. Dr. Y. Yeşim ÖZER • Prof. Dr. Ayşegül ÇITIPITIOĞLU • Adnan KEÇECİ • Steven de VRIENDT • Mustafa SUBHE • Burak AĞALDAY • Aydın YAMAN • Yrd. Doç. Dr. Ahmed Abd Al KADER • Mahmoud KALLO

KATILAN KURUMLAR

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

HATAY VALİLİĞİ

MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ

ÜNİVERSİTELERARASI KURUL BAŞKANLIĞI

AFAD

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

DIŞ İŞLERİ BAKANLIĞI

AVRUPA BİRLİĞİ TÜRKİYE DELEGASYONU

AL FAKHOORA

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ

BATMAN ÜNİVERSİTESİ

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ

KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SIİRT ÜNİVERSİTESİ
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
UŞAK ÜNİVERSİTESİ
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SPARK
HOPES PROJESİ
UNHCR

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
06539 Bilkent Ankara / TURKEY
www.yok.gov.tr